

Rakennussuojelua koskeva päätös

Asia

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) nojalla annettava rakennussuojelupäätös.

Kohde

Kouvolan kaupungissa sijaitsevalla kiinteistöllä 286-21-151-6, osoitteessa Lauttakatu 8, 45700 Kuusankoski sijaitsevan Kymin entisen ammattikoulun juhlasali ja lämpiö.

Kiinteistötunnus:
286-21-151-6

Osoite:
Lauttakatu 8, 45700 Kuusankoski

Rakennuksen ja kiinteistön omistaja:
Redeve Oy

Juhlasalin taideteosten (muotokuvat, ryijyt) sekä lämpiön kiinteiden taideteosten (freskot ja lasimaalaukset) omistaja:
UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiö sr

Rakennus ja pysyvä rakennustunnus:
100761372U

Asian vireille tulo ja suojeluesityksen perustelut

Redeve Oy ja UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiö sr ovat esittäneet 28.5.2020 päivätyssä suojeluesityksessään Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jatkossa ELY-keskus), että Kymin entisen ammattikoulun sisätiloja (juhlasali ja lämpiö) määrättäisiin rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla suojeltaviksi. Suojeluesitystä on perusteltu seuraavasti:

Katsomme että vuonna 1933 valmistunut juhlasali ja sen lämpiötila ovat kokonaistaideteos, joka on voitava suojella sellaisenaan tuleville polville. Juhlasali on ollut rakennuksen aikaisemman omistajan UPM-Kymmene Oyj:n ja varsinkin sen edeltäjäyhtiön Kymin Osakeyhtiön tarkassa valvonnassa vuosikymmenet. Sali ja sen lämpiö ovat olleet erityisesti yhtiön omassa käytössä ja vähemmän rakennuksessa vuoteen 2006 toimineen ammattikoulun käytössä. Yhtiö on antanut satunnaisesti juhlasalin erillisellä luvalla paikallisten seurojen juhla- ja musiikkitilaisuuksiin.

Juhlasalin ja lämpiön sisämiljööön tekee erityiseksi ja samalla kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi se, että tilassa olevat kalusteet ja taideteokset ovat alkuperäiset ja hyvin säilyneet huolellisen hoidon johdosta. Esimerkkeinä todettakoon, että saliin tilatut sotamarsalkka Mannerheimin ja presidentti Svinhufvudin suurikokoiset muotokuvat, jotka on maalannut professori Eero Järnefelt, ovat teosten omistajan UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiön vakuutusluettelossa kaikkein korkeimpaan arvoon luokiteltuja maalauksia.

Kymin entisen ammattikoulurakennuksen on kevästä 2019 lähtien omistanut Redeve Oy Vantaalta. Juhlasalin taideteokset (muotokuvat, ryijyt) sekä lämpiön kiinteät taideteokset (freskot ja lasimaalaukset) kuuluvat puolestaan UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiön omistukseen. Juhlasalin alkuperäiset 10-äänikertaiset konserttiurut sekä Steinway-flyygeli vm 1933 ovat osa juhlatilan kokonaisuutta ja kuuluvat kiinteistön omistajalle.

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastaanotettua suojeluesityksen esityksen tuli Kymin entisen ammattikoulun juhlasalin ja lämpiön suojeluasia vireille rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisena asiana.

Asianosaisten kuuleminen ja lausunnot

Asiassa pyydettiin lausunnot Museovirastolta sekä Kouvolan kaupungilta. Kymenlaakson museolle ja Kymenlaakson liitolle sekä naapureille asiasta lähetettiin ilmoitus. Asiassa saatiin kaksi lausuntoa (Kouvolan kaupunki ja Museovirasto). Mielenkiintoa ei saapunut.

Saapuneet lausunnot lähetettiin tiedoksi ja kommentoitavaksi esityksen tehneille (rakennuksen ja taideteosten omistajille).

Museoviraston lausunto 4.10.2022.

Museovirastolle lähetettiin lausuntopyyntö 7.9.2020. Lausunnossaan Museovirasto toteaa mm. seuraavaa:

Kohteen kuvaus ja historia

Kymiyhtiön entinen ammattikoulurakennus on osittain kolme-, osittain neljäkerroksinen keltaiseksi rapattu tiilirakennus. Sen keskiosan molemmiin puolin on pienemmät symmetriset siipiosat. Lounaissivulla on kaksi pyöreää tornillista erkkeriä. Rakennus sijaitsee taajamaympäristössä Kuusankosken kaupunginosassa. Kiinteistön koillisosassa, rakennuksen pääjulkisivun edustalla on Kymin Osakeyhtiön vuoden 1918 sodan muistoksi vuonna 1933 pystyttämä Vapaudenpatsas.

Ammattikoulurakennuksen ensimmäisenä rakennusvaiheena oli vuonna 1921 valmistunut kaksikerroksinen seuratalo. Se toimi myös seurakunnan kirkollisena tilana ja kansakoulujen jatko-opetuksen käytössä. Jugend-tyylisen rakennuksen suunnitteli arkkitehti Selim A. Lindqvist. Vuonna 1927 yhtiö käynnisti rakennuksen laajennuksen ja korotuksen ammattikouluksi. Sen viimeisenä vaiheena valmistuivat vuonna 1933 ammattikoulun juhlasali ja lämpiö, joiden suunnittelussa Lindqvistiä avusti arkkitehti Sigurd Frosterus. Laajennukset seurasivat rakennuksen alkuperäistä ulkoarkkitehtuuria.

Ammattikoulun tilat olivat sotavuosina sotilassairaalana, juhlasalin lämpiön toimiessa leikkaussalina. Rakennuksen palattua ammattikoulukäyttöön sen juhlasali oli enemmänkin yhtiön tilaisuuksissa käytetty juhlatila kuin koulutapahtumien paikka. Yhtiön ammattikoulutoiminta päättyi rakennuksessa vuonna 1976. Tällä hetkellä rakennuksessa ovat vuokralla päiväkotit ja steinerkoulu. Juhlasalissa on järjestetty tilaisuuksia.

Kymiyhtiö tilasi juhlasaliin ja lämpiöön taideteoksia aikansa arvostetuimmilta kuvataiteilijoilta. Juhlasalin etuseinälle tulivat Eero Järnefeltin maalaamat suurikokoiset

14.3.2023

muotokuvat marsalkka Mannerheimista ja presidentti Svinhufvudista. Juhlasalin takaosaan sijoitettiin taiteilija Erik O.W. Ehrströmin suunnittelemat yhtiön vaiheista kertovat ryijyt. Lämpöön seiniä kiertävät sisällissota-aiheiset kahdeksan freskoa suunnitteli Ehrströmin samoin kuin antiikin taiteita esittelevät lämpöön lasimaalaukset. Kaikki taideteokset ovat näihin tiloihin varta vasten suunniteltuja, ja ne muodostavat ajallisesti yhtenäisen kokonaisuuden 1930-luvun alusta.

Juhlasalin ja lämpöön sisätilat toteutettiin myös materiaaleiltaan ja käsittelyiltään korkealuokkaisina. Tilat on säilytetty alkuperäisinä. Seinäpaneelit ovat loimukoivuisia tammisin puittein. Tiloja jakaa paneloitu liukuovi. Juhlasalissa on neljätoista jousikankaisista istuimista muodostuvaa penkkiriviä, joiden päissä on yhtiön tunnus aarnikotka. Tilaan kuuluu estradi, kateederi ja urkuparvi urkuineen. Lattiana on tammiparketti, katto on holvattu kasettikatto. Alkuperäisiin yksityiskohtiin kuuluvat myös matot ja verhot. Juhlasalin ja lämpöön valaisimet ovat alkuperäiset.

.....

Kulttuurihistoriallinen merkitys

Kymin entisen ammattikoulun juhlasalilla ja lämpiöllä on rakennusperintölain 8 §:n tarkoittamaa valtakunnallista merkitystä seuraavasti:

Juhlasalin ja lämpöön sisustus on luonteeltaan kokonaistaideteos ja poikkeuksellisen korkealaatuinen suunnittelultaan, toteutukseltaan ja myös huolelliselta ylläpidoltaan (harvinaisuus).

Tilat edustavat merkittävän talouselämän toimijan julkisluontoisia tiloja ja pyrkimystä osoittaa toimijan yhteiskunnallinen painoarvo (edustavuus).

Sisustus on alkuperäinen ilman myöhempiä kerrostumia (alkuperäisyys).

Taideteosten ja koristelujen aiheet liittyvät kiinteästi yhtiön ja suomalaisen yhteiskunnan vaiheisiin 1900-luvun kolmena ensimmäisenä vuosikymmenenä (historiallinen todistusvoimaisuus).

Suojelun tarve ja ehdotus sen kohdentumisesta

Rakennusperintölain soveltamiselle on tarve Kymin entisen ammattikoulurakennuksen valtakunnallisen merkityksen ja sen juhlasalin ja lämpöön huomattavan kulttuurihistoriallisen arvon vuoksi. Näiden kahden tilan suojeluarvojen turvaamiseksi ovat asemakaavalla annettavat suojelumääräykset riittämättömiä. Tilat muodostavat muista rakennuksen sisätiloista korkealaatuisilta ominaisuuksiltaan poikkeavan kahden huoneen tilasarjan. Yleiskaavaan sisältyvä kohteen rakennussuojelumääräys ohjaa ottamaan muun muassa ulkoasun rakennushistorialliset piirteet huomioon asemakaavoituksessa.

Suojelun tarve ja kohdentuminen voidaan rakennusperintölakia sovellettaessa perustellusti rajata juhlasaliin ja lämpiöön. Rakennusperintölain 3 § 2 momentin nojalla suojelu voi koskea myös rakennuksen osaa tai sen kiinteää sisustusta.

Suojelun tarve juhlasalissa kohdistuu tilan holvattuun kasettikattoon,

seinäpanelointeihin, estradiin (näyttämöön), kateederiin, urkuparveen urkuineen, ikkunoihin, ikkunasyvennyksiin, ikkunapenkkeihin, tammiparkettiin, listoituksiin, paneloituihin liukuoviin, penkkeihin koristeluineen, pattereihin ja ilmanvaihtosäleikköihin, valaisimiin, kahteen maalaukseen, neljään ryijyyn, valoverhoihin, näyttämöverhoon ja mattoihin.

Suojelun tarve lämpiössä kohdistuu rapattuun kattoon, seinäpanelointeihin, ikkunoihin, ikkunasyvennyksiin, ikkunapenkkeihin, tammiparkettiin, listoituksiin, paneloituihin oviin, pattereihin, valaisimiin, tilaan suunniteltuun kahdeksaan freskoon ja kuuteen lasimaalaukseen.

Museovirasto on esittänyt lausunnossaan myös ehdotuksen suojelumääräyksistä.

Kouvolan kaupungin lausunto 02.12.2020

Kouvolan kaupungille lähetettiin lausuntopyyntö 7.9.2020. Kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta toteaa lausuntonaan:

Kouvolan kaupungin kaupunkisuunnittelu on tutustunut Redeve Oy:n ja UPM-Kymmene Kulttuurisäätiön esitykseen (30.3.2020) Kaakkois- Suomen ELY-keskukselle Redeve Oy:n omistuksessa olevan Kymin entisen ammattikoulurakennuksen juhlasalin ja lämpiön suojelemisesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kymin entisen ammattikoulun korttelialueen 29.12.1980 hyväksytty asemakaava ei ole ajanmukainen rakennus- ja -kulttuuriympäristön arvojen huomioimisen osalta (rakennus-suojelukysymykset). Rakennus sijoittuu valtakunnallisesti merkittäväksi arvioidulle rakennetulle kulttuuriympäristöalueella (RKY-alue), joten rakennusperintöön liittyvät asiat tulisi huomioida asemakaavassa.

Kaupunkisuunnittelu puoltaa Kymin entisen ammattikoulun juhlasalin ja lämpiön suojelua rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) nojalla. Rakennus, sen sisätilat ja piha-alueella olevat muistomerkit tulee säilyttää osana valtakunnallisesti arvokasta Kymintehtaan teollisuusalueen rakennusperintöön liittyvää kokonaisuutta.

Kyminlaakson liitto

10.9.2020 lähetettiin ilmoitus asian vireille tulosta Kyminlaakson liittoon. Liitto ei lausunut asiasta.

Kyminlaakson alueellinen vastuumuseo

10.9.2020 lähetettiin ilmoitus asian vireille tulosta Kyminlaakson museolle. Museo ei lausunut asiasta.

Viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajan/haltijan kuuleminen

Ilmoitus asian vireille tulosta sekä lausuntopyynnöt viereisten kiinteistöjen omistajille lähetettiin 7.9.2020. 16.6.2021 kuulemista laajennettiin koskemaan myös vastapäisten kiinteistöjen omistajia (1.1.2021 voimaan tulleen lakimuutoksen johdosta). Naapureilta ei saatu yhtään mielipidettä.

Omistajien kuuleminen ja vastineet

Saapuneet lausunnot lähetettiin tiedoksi rakennuksen ja kiinteistön omistajalle sekä taideteosten omistajalle 26.10.2022.

Rakennuksen ja kiinteistön omistajan vastine, Redeve Oy 3.11.2022

Redeve Oy toteaa vastineessaan seuraavaa:

Minulla ei ole kiinteistön omistajana muuta kommentoitavaa kuin, että taide-esineet, kuten taulut, ryijyt, lasityöt ja frescot ovat UPM Kymin omistuksessa edelleen.

Taideteosten omistajan vastine, UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiö ry 11.12.2022

UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiön vastineessa todetaan:

Säätiö puoltaa lausuntoja sillä poikkeuksella, ettei katso säätiön irtaimeen omaisuuteen kuuluvien, juhlasalin tilassa sijaisevien kahden muotokuvan (Eero Järnefelt, 1938: C.G.E. Mannerheim sekä P.E. Svinhufvud, öljy kankaalle) kuuluvan suojeluesityksen piiriin.

Säätiölle on perustamisen yhteydessä annettu taidekokoelma, jota sen tulee säilyttää ja suojella. Säätiön taidekokoelman oleelliseen ytimeen kuuluvat sekä yhtiöhistorialliset, ts. metsäteollisuuden kulttuuriperinnölliset teokset, että taidehistoriallisesti ja kansallisesti arvokkaat teokset. Yllä mainitut maalaukset kuuluvat näistä kumpaankin kategoriaan. Ne ovat yhtiön tilaamia, kuten useat muutkin säätiön (muotokuva)kokoelman teokset, ja ovat olennainen osa säätiön kokoelman Järnefelt-osuutta.

Säätiön tehtävänä on säilyttää omistamansa taideteokset tuleville sukupolville ja taata niiden kunto ja turvallisuus. Kymin ammattikoulun olosuhteet ovat arvomaalausten säilyttämisen kannalta epävakaa ja valvonnan osalta riittämättömät. Säätiö katsoo, ettei se voi toteuttaa tehtävänsä täysimääräisenä, mikäli ko. teokset sidotaan suojelupäätöksellä ammattikoulun tilaan.

Säätiön sääntömääräisenä tehtävänä on myös avustaa taidekokoelmansa taideteosten lainausta, ja näiden kahden muotokuvan sitominen suojelupäätöksellä Kymin ammattikoulun tilaan haittaisi myös tätä tehtävää.

Kaavatilanne

Maakuntakaava

Maakuntavaltuusto hyväksyi 15.6.2020 Kymenlaakson maakuntakaavan 2040.

Kaavassa Kymin entisen ammattikoulun alue on merkitty maankäyttömerkinnällä A, Kouvolan taajama-alue. Merkintää täydentää mm. määräys ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava maakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.”

Alue sisältyy maakuntakaavassa määritetyille kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta valtakunnallisesti tärkeälle alueelle, ma/v. Merkintään liittyy suunnittelumääräys: ”Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen

säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on sovittava yhteen maankäytön ja maisema- ja kulttuuriarvojen vaatimukset.”

Yleiskaava

Rakennus on huomioitu merkittävänä rakennuskulttuurikohteena 21.5.2007 hyväksytyssä oikeusvaikutuksettomassa Kuusankosken yleiskaavassa 2020 (kohde 23.2.1 Kymiyhtiön ammattikoulu, Lauttakatu 6. Vuosina 1916-1933 valmistunut arkkitehti Selim A. Lindqvist ja S. Frosteruksen suunnittelema rakennus on valtakunnallisesti merkittävä).

Kymin entisen ammattikoulun alue on merkitty 16.11.2015 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa Kouvolan keskeisen kaupunkialueen osayleiskaavaan informatiivisella merkinnällä taajamatoimintojen alueena, jonka *”maankäyttö on ratkaistu tai tullaan ratkaisemaan muulla osayleiskaavalla tai asemakaavalla”*. Kaavaan on merkitty vain ne rakennetun kulttuuriympäristön kohteet, jotka sijoittuvat asemakaavoitettujen alueiden ulkopuolelle.

Asemakaava

Alueen asemakaava (kaava nro 306 Ak160) on hyväksytty 29.12.1980. Asemakaavassa kortteli 166 on määritetty yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y-4), jolle saadaan rakentaa lähinnä teollisuutta palvelevia hallinto-, opetus-, sosiaali- ja virkistystoimintaan tarkoitettuja tiloja. Voimassa olevassa asemakaavassa rakennuksella ei ole suojelumerkintää. Korttelialueella olevat, piha-alueita rajaavat lehmuskujanteet on huomioitu kaavamääräyksellä *”istutettava alueen osa, joilla rivissä olevat puut on säilytettävä ja jonka puustoa on tarvittaessa lisättävä siten, että alueella kasvaa rivissä yksi puu enintään 6 metrin välein.”*

Muut selvitykset

RKY

Rakennus sijoittuu valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY), Kuusankosken - Kymintehtaan teollisuusympäristö, alueelle. RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen.

Rakennuskulttuuri-inventoinnit

Rakennus on huomioitu merkittävänä rakennuskulttuurikohteena (kohde 3.4/19) 28.1.2003 valmistuneessa Kymenlaakson maakuntakaavaan liittyvässä Kymenlaakson teollisuusperinteen kartoituksessa (Kymenlaakson liitto, Kuvaja Consulting Oy). Rakennus on huomioitu valtakunnallisesti merkittävänä rakennuskulttuurikohteena (kohde 306.08.2 Kymintehtaan asuinalueet) 28.8.2008 valmistuneessa Kymenlaakson kulttuuriympäristökartoituksessa 2008 (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus). Rakennus on huomioitu merkittävänä rakennuskulttuurikohteena vuonna 2015 valmistuneessa Kuusankosken kaavoitus- ja rakennus- perintöinventoinnissa (Kouvolan kaupunki, Kaupunkisuunnittelu).

Katselmus kohteessa

Kymin ammattikouluun tehtiin katselmus 29.4.2021. Katselmusta siirrettiin kahdesti koronarajoituksista johtuen. Paikalla olivat suojeluesityksen tehneet tahot sekä Kouvolan kaupungin, Museoviraston, Kymenlaakson museon ja ELY-keskuksen edustajat.

KAAKKOIS-SUOMEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määrää Kouvolan kaupungin kiinteistöllä 286-21-151-6 sijaitsevan Kymin entisen ammattikoulun juhlasali ja lämpiö suojeltavaksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 9 § nojalla.

Samalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa seuraavat suojelumääräykset:

Suojelumääräykset koskevat Kymin ammattikoulun juhlasalin ja lämpiön sisätiloja sekä kohdassa suojelun kohdentaminen lueteltua kiinteää sisustusta.

- 1. Juhlasalia ja lämpiötä (suojeltavia sisätiloja) on hoidettava ja käytettävä siten, ettei niiden kulttuurihistoriallinen arvo heikenny. Korjaus- ja muutostöiden tulee perustua niiden ja koko rakennuksen historian, alkuperäistoteutuksen, muutosvaiheiden ja säilyneisyyden hyvään tuntemukseen.**
- 2. Suojeltavat sisätilat ja niiden kiinteä sisustus on säilytettävä tässä päätöksessä suojelun kohdentamisesta määritellyn mukaisesti.**

3. Korjaamisen lähtökohtana on suojeltujen rakenteiden, rakennusosien, materiaalien ja pintojen säilyminen. Korjauskelvottomat rakennusosat voidaan uusia alkuperäistä toteutusta vastaten.
4. Rakennus- ja talotekniset sekä käyttötarkoituksen edellyttämät muutokset on sovitettava suojeltujen sisätilojen sisustukseen ja muihin ominaispiirteisiin.
5. Suojeltavien sisätilojen korjaus- ja muutostöissä on kuultava Museovirastoa, joka myös antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.
6. Luovuttaessaan suojeltavaksi määrätyn rakennuksen tai kysymyksessä olevan kiinteistön kokonaan tai osittain, luovuttajan on luovutuskirjaan otettavalla maininnalla tai muutoin todistettavasti ilmoitettava saajalle tästä päätöksestä.
7. Jos suojeltavaksi määrätty rakennus on vahingoittunut tai tuhoutunut, rakennuksen omistajan on ilmoitettava siitä viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.
8. Lisäksi on noudatettava mitä laissa rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) on vielä säädetty.

Suojelun kohdentaminen

Suojelu koskee Kymin ammattikoulun juhlasalin ja lämpiön sisätiloja sekä kiinteää sisustusta.

Suojelu juhlasalissa kohdistuu tilan holvattuun kasettikattoon, seinäpanelointeihin, estradiin (näyttämöön), kateederiin, urkuparveen urkuineen, ikkunoihin, ikkunasyvennyksiin, ikkunapenkkeihin, tammiparkettiin, listoituksiin, paneloituihin liukuoviin, penkkeihin koristeluineen, pattereihin ja ilmanvaihtosäleikköihin, valaisimiin, neljään ryjiyn, valoverhoihin, näyttämöverhoon ja mattoihin.

Suojelun tarve lämpiössä kohdistuu rapattuun kattoon, seinäpanelointeihin, ikkunoihin, ikkunasyvennyksiin, ikkunapenkkeihin, tammiparkettiin, listoituksiin, paneloituihin oviin, pattereihin, valaisimiin, tilaan suunniteltuun kahdeksaan freskoon ja kuuteen lasimaalaukseen.

Perustelut suojelemiselle

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010, myöhemmin rakennusperintölaki) 2.2 §:n mukaan rakennusperinnön suojelemisesta asemakaava-alueella sekä alueella, jolla on voimassa rakennuskielto asemakaavan laatimista varten, säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999).

Rakennusperintölain 2.3 §:n mukaan lakia sovelletaan kuitenkin 2 momentin estämättä myös 2 momentissa tarkoitettulla alueella, jos:

- 1) kohteella on valtakunnallista merkitystä;
- 2) kohteen säilymistä ja suojelua ei voida turvata maankäyttö- ja rakennuslailla ja sen nojalla annetuilla säännöksillä tai määräyksillä; tai

- 3) kohteen suojeluun tämän lain mukaisesti on erityisiä syitä asemakaavoitustilanteen vuoksi.

Rakennusperintölain 3.1 §:n mukaan rakennusperinnön säilyttämiseksi voidaan suojella rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Samaisen pykälän 2 momentin mukaan suojelu voi koskea myös rakennuksen osaa, rakennuksen kiinteää sisustusta taikka muuta rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta. Kiinteällä sisustuksella tarkoitetaan ovia, ikkunoita, listoja, tulisijoja, pinnoitteita, teknisiä laitteita, kiintokalusteita tai muuta näihin verrattavaa sisustusta sekä rakennuksen käyttötarkoituksen mukaisia, siihen pysyvästi kiinnitetyjä koneita ja laitteita.

Rakennusperintölain 8.1 §:n mukaan rakennus voidaan suojella, jos se on valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävä. Kyseisen pykälän mukaan rakennuksen merkittävyyttä arvioidaan seuraavilla perusteilla:

- 1) harvinaisuus tai ainutlaatuisuus (harvinaisuus);
- 2) historiallinen tyypillisuus alueelle (tyypillisuus);
- 3) aluetta tai tiettyä aikaa kuvaavat tyypilliset piirteet (edustavuus);
- 4) alkuperäistä tai sitä vastaavan käytön, rakentamistavan, arkkitehtuurin tai tyylin ilmeneminen ja jatkuminen (alkuperäisyys);
- 5) merkitys historiallisen tapahtuman tai ilmiön todisteena tai siitä kertovana ja tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus); tai
- 6) näkyvissä olevat eri aikakausien rakenteet, materiaalit ja tyylipiirteet, jotka ilmentävät rakentamisen, hoidon ja käytön historiaa ja jatkuvuutta (historiallinen kerroksisuus).

Kymin entisen ammattikoulun juhlasalia ja lämpiötä voidaan pitää rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain 3 §:n tarkoittamana suojelukohteena, jolla on merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen sekä rakennuksen käytön ja siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Kymin entinen ammattikoulu on samaisen lain 8 §:ssä tarkoitettulla tavalla valtakunnallisesti merkittävä. Juhlasalin ja lämpiön sisätilojen merkittävyyttä voidaan arvioida seuraavilla perusteilla:

Juhlasalin ja lämpiön sisustus on luonteeltaan kokonaistaideteos ja poikkeuksellisen korkealaatuinen suunnittelultaan, toteutukseltaan ja myös huolelliselta ylläpidoltaan (harvinaisuus). Tilat edustavat merkittävän talouselämän toimijan julkisluontoisia tiloja ja pyrkimystä osoittaa toimijan yhteiskunnallinen painoarvo (edustavuus). Sisustus on alkuperäinen ilman myöhempiä kerrostumia (alkuperäisyys). Taideteosten ja koristelujen aiheet liittyvät kiinteästi yhtiön ja suomalaisen yhteiskunnan vaiheisiin 1900-luvun kolmena ensimmäisenä vuosikymmenenä (historiallinen todistusvoimaisuus).

Saatujen selvitysten ja Museoviraston asiantuntijalausannon perusteella voidaan todeta, että Kymin entisen ammattikoulun juhlasalin ja lämpiön kulttuurihistorialliset arvot ovat huomattavat. Rakennus sijaitsee valtakunnallisessa merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä (RKY 2010), Kuusankosken - Kymintehtaan teollisuusympäristö, ja on olennainen osa tätä aluetta ja sen arvoja. Rakennusta on käytetty Kymiyhtiön ja seuraajiensa toimesta ja lisäksi se on toiminut mm. sotilassairaalana. Rakennusperintölain 2.3 §:n 1 kohdan osalta ELY-keskus toteaa, että suojeluesityksessä esitetty kohde on valtakunnallisesti merkittävä.

Rakennusperintölain 2.3 §:n 2 kohdan mukainen suojeleminen asemakaava-alueella tulee kyseeseen lähinnä tilanteissa, joissa tarkoituksena on suojella rakennuksen sisätiloja. Sisätilojen tarkempaa suojeleminen ei voida kattavasti toteuttaa asemakaavan kaavamerkinnoilla tai -määräyksillä. Museoviraston lausunnossa on osoitettu, että Kymin entisen ammattikoulun juhlasali ja lämpiö muodostavat muista rakennuksen sisätiloista korkealaatuisilta ominaisuuksiltaan poikkeavan kahden huoneen tilasarjan. Näiden kahden tilan suojeleminen turvaamiseksi asemakaavalla annettavat suojelemääräykset ovat riittämättömiä. Rakennuksen suojeleminen rakennusperintölain nojalla on erityisiä syitä.

Yleiskaavaan sisältyvä kohteen rakennussuojelemääräys ohjaa asemakaavoituksessa ottamaan huomioon muun muassa ulkoasun rakennushistorialliset piirteet. Kymin entisen ammattikoulun ulkoasu ja pääosa sisätiloista riittävällä laajuudella voidaan suojella maankäyttö- ja rakennuslain nojalla eli asemakaavalla. Sen sijaan juhlasali ja lämpiö sisältävät sellaisia sisustuksen osia, joita ei yleisesti lueta kiinteään sisustukseen kuuluviksi, mutta niiden suojeleminen on tarpeen. Rakennusperintölain 3.2 §:n nojalla suojeleminen voi koskea myös rakennuksen osaa tai sen kiinteää sisustusta. Kymin ammattikoulun rakennusperintölain mukaisen suojeleminen ja kohdentuminen voidaan perustellusti rajata juhlasaliin ja lämpiöön.

Perustelut taulujen suojelematta jättämiselle

Museoviraston lausunnosta poiketen Kaakkois-Suomen ELY-keskus ei kohdenna suojeleminen kahteen Eero Järnefeltin muotokuvamaalaukseen (Eero Järnefelt, 1938: C.G.E. Mannerheim sekä P.E. Svinhufvud, öljy kankaalle). Rakennusperintölain 3.2 §:n perusteella on mahdollista suojella kiinteänä sisustuksen myös sellaisia kalustuksen osia, joita ei tavanomaisesti lueta kuuluvaksi kiinteään sisustukseen.

Kyseisen lain 2.3 §:n 3 kohdan osalta hallituksen esityksestä (HE 101/2009 vp, sivu 25) voidaan lukea, että pykälän 2 momentin nojalla on tarkoitus tehdä mahdolliseksi suojella kiinteänä sisustuksena myös sellaisia kalustuksen osia, joita ei tavanomaisesti lueta kuuluvaksi kiinteään sisustukseen. Tarkoituksena on mahdollistaa tunnistetun suunnittelijan tiettyä tilaa varten suunnitteleman kokonaisuuden säilyminen. Tätä suojeleminen on tarkoitus käyttää merkittävien arvojen suojelemiseksi erityistilanteissa ja hyvässä yhteistoiminnassa omistajan kanssa.

Maalauksilla on merkittäviä arvoja kokonaisuuden osana. Omistaja on kuitenkin esittänyt huolensa arvomaalauksen säilyttämisen haasteista alkuperäisessä sijoituspaikassaan eikä puolla suojeleminen ulottamista maalauksiin. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan taidehistoriallisesti ja kansallisesti arvokkaiden maalauksen säilyminen voidaan turvata sitomatta niiden sijoituspaikkaa. Taulujen mahdollinen poisto tilasta ei vaikuta tilasarjan kokonaisuuteen niin merkittävästi, että kokonaisuuden arvot heikkenisivät.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) 1, 2, 3, 7, 8, 9, 21, 24 §.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

14.3.2023

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt arkkitehti Tuija Mustonen ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Pertola.

Liitteet Karttaliite
Valitusosoitus

Jakelu

Päätös maksutta / saantitodistuksien
Redeve Oy

UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiö sr / Tanja Saarto

Tiedoksi sähköisesti:

Museovirasto
Ympäristöministeriö
Kouvolan kaupunginhallitus
Kouvolan kaavoitusviranomainen
Kouvolan rakennusvalvontaviranomainen
Kymenlaakson liitto
alueellinen vastuumuseo
Maanmittauslaitos (päätöksen saatua lainvoiman, RakPL 12 §)
KASELY / Satu Mäkelä, Visa Niittyniemi

Tiedoksi kirjeitse:

Naapurikiinteistöjen omistajat (erillisen listan mukaisesti)

Tämä asiakirja KASELY/913/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/913/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mustonen Tuija 14.03.2023 13:37

Ratkaisija Perttola Pertti 14.03.2023 13:39